OPENBAAR MINISTERIE

Arrondissementsparket Amsterdam

Postbus 115, 1000 AC Amsterdam

IJdok 163
1013 MM Amsterdam
T +31 88 699 12 00
www.om.nl

Datum 11 maart 2021
Onderdeel Maatwerkteam CNO - LECD
Ons kenmerk 13-020156-21
Doorkiesnummer(s) 088 699 1200
E-mail amsterdam@om.nl
Onderwerp Uw aangifte tegen de heer Slob/reformatorische scholen

Bij beantwoording de datum en ons kenmerk vermelden.

Geachte (…),

Door u is aangifte gedaan tegen reformatorische scholen in Nederland die een beleid voeren waarbij zij leerlingen of ouder(s)/verzorger(s) van leerlingen vragen een verklaring te ondertekenen waarin een homoseksuele levenswijze zou worden afgekeurd. Daarnaast heeft u aangifte gedaan tegen de demissionair minister voor Basis- en Voortgezet Onderwijs en Media, de heer A. Slob, vanwege uitlatingen die hij heeft gedaan tijdens een wetgevingsoverleg van de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap op 9 november 2020. Met deze brief stel ik u op de hoogte van de beslissing van het Openbaar Ministerie (OM) over uw aangifte.

Uit uw aangifte blijkt dat u de inhoud van artikel 23 van de Grondwet en de vrijheid van godsdienst in het algemeen ter discussie stelt. Ik wil graag benadrukken dat het OM een juridische beoordeling maakt op grond van de huidige strafwetgeving en de bestaande jurisprudentie. Het is aan de wetgever om de inhoud van wetten te wijzigen.

Juridische beoordeling aangifte tegen reformatorische scholen

Allereerst uit u in uw aangifte uw zorgen over het vragen door sommige reformatorische scholen om ondertekening van een zogenaamde identiteitsverklaring, waarin een homoseksuele levenswijze zou worden afgekeurd.

Om te kunnen beoordelen of (het eisen van ondertekening van) een identiteitsverklaring een strafbaar feit oplevert, moet duidelijk zijn wat er precies in die verklaring staat, welke bewoordingen daarin zijn gebruikt en wat de consequenties zijn van het niet ondertekenen van de verklaring. Omdat u in uw aangifte niet concreet heeft gemaakt tegen welke school en identiteitsverklaring u aangifte doet, kan het OM de strafbaarheid van een specifieke situatie niet vaststellen.

Echter, ook indien aangifte zou zijn gedaan tegen specifieke scholen zal er zeer waarschijnlijk geen sprake zijn van een verdenking van een strafbaar feit. Ik zal hieronder uitleggen waarom dit zo is. Omdat het lastig is om dit uit te leggen zonder een concrete verklaring om op terug te vallen, zal als voorbeeld gebruik worden gemaakt van een identiteitsverklaring die wordt geciteerd in een artikel in Trouw van 11 november 2020.[1] Dit artikel is namelijk genoemd in uw aangifte en vormde tevens de aanleiding voor de discussie over identiteitsverklaringen afgelopen najaar. In het stuk van Trouw wordt een passage geciteerd die zou komen uit een identiteitsverklaring van het Van Lodenstein College, inhoudende: *"een homoseksuele levenswijze [is] in strijd met Gods Woord en [wordt] als zodanig afgewezen".*[2]

Om te laten zien dat zeer waarschijnlijk niet toegekomen wordt aan een verdenking van een strafbaar feit, zal ik hieronder dit citaat leggen langs de lat van de discriminatieartikelen 429quater, 137c en 137d Sr, voor zover dat mogelijk is met de beperkte informatie waarover ik beschik. Voor een beoordeling op grond van enig ander strafrechtartikel zijn geen aanknopingspunten.

Artikel 429quater Sr
In artikel 429quater Sr is kortgezegd het beroepsmatig discrimineren van personen wegens onder meer hun homoseksuele gerichtheid strafbaar gesteld. Met discrimineren wordt in artikel 429quater Sr het uitsluiten van personen van bepaalde rechten bedoeld, zoals het weigeren van de toegang van bepaalde personen tot restaurants. Het gaat in dit artikel dus niet om het doen van discriminerende uitlatingen. Dit soort uitlatingen is strafbaar gesteld in andere artikelen, namelijk 137c, 137d en 137e Sr. Voor strafbaarheid op grond van artikel 429quater Sr moet het discrimineren 'in ambt, beroep of bedrijf' gedaan zijn. Uit de wetsgeschiedenis blijkt dat het bestanddeel 'beroep of bedrijf' enkel betrekking heeft op ondernemingen of particulieren die het maken van winst als

[1] https://www.trouw.nl/religie-filosofie/mogen-reformatorische-scholen-eisen-dat-ouders-homoseksualiteit-afwijzen-verbieden-zet-alleen-maar-kwaad-bloed~be296ea6/.
[2] N.b.: volgens de Vereniging voor Gereformeerd Schoolonderwijs (VGS) zou dit een oude versie van het identiteitsprofiel betreffen. De zin zou in 2017 uit de verklaringen zijn gehaald en zijn vervangen door de passage: *"Seksualiteit heeft in de Bijbel te maken met het vormen van een onverbrekelijke verbintenis in een huwelijk tussen één man en één vrouw, en krijgt in het licht hiervan een plaats."*.

doel hebben, oftewel het ondernemen in de sociaaleconomische sfeer met als doel het genereren van inkomsten.[3]

Een school, met als primaire taak het geven van onderwijs, kan daar naar het oordeel van het OM in beginsel niet onder geschaard worden. Aangezien het Van Lodenstein College een school is zonder commerciële doelstelling, zal in deze specifieke casus waarschijnlijk niet voldaan worden aan het bestanddeel 'beroep of bedrijf' om tot strafbaarheid op grond van artikel 429quater Sr te komen. De vervolgvragen of met het laten tekenen van een verklaring sprake is van discriminatie in de zin van artikel 429quater Sr en of daarvoor mogelijk een objectieve rechtvaardiging bestaat, behoeven in deze brief (zonder specifieke verdenking van een school die onder 'beroep of bedrijf' valt) geen bespreking.

Artikel 137c Sr
In artikel 137c Sr is onder meer het zich beledigend uitlaten over een groep mensen wegens hun homoseksuele gerichtheid strafbaar gesteld. Het gaat hierbij om de strafbaarheid van uitlatingen en niet om de eventuele gevolgen van die uitlatingen. Bij het toetsen van dit artikel wordt dus alleen gekeken naar de tekst van de identiteitsverklaring en niet naar of er personen worden uitgesloten op basis van die verklaring; dat is strafbaar gesteld in artikel 429quater Sr. Volgens bestendige jurisprudentie van de Hoge Raad dient toetsing aan artikel 137c Sr plaats te vinden aan de hand van een driestappenkader.[4]

Allereerst dient te worden beoordeeld of een uitlating op zichzelf, dat wil zeggen naar de bewoordingen en in samenhang met de rest van de tekst bezien, beledigend is over een groep mensen wegens hun homoseksuele gerichtheid. Een uitlating is beledigend indien er negatieve conclusies worden getrokken over een groep waarmee deze in een kwaad daglicht wordt gesteld en de waardigheid van de groep wordt miskend.

Het OM acht de uitlating *"een homoseksuele levenswijze [is] in strijd met Gods Woord en [wordt] als zodanig afgewezen"* beledigend over een groep mensen wegens hun homoseksuele gerichtheid, omdat wordt gesteld dat homoseksualiteit niet moet worden goedgekeurd, maar afgewezen.

Echter, de verklaring kan gezien worden als een directe uiting van de godsdienstige grondslag van de school. Doordat de uitlating kenbaar in direct verband staat met de geloofsovertuiging vervalt in lijn met bestendige

[3] MvA I, 1990/91, 20 239, nr. 76c.
[4] HR 16 december 2014, ECLI:NL:HR:2014:3583, r.o. 4.4.3. Zie bijvoorbeeld ook HR 14 januari 2003, ECLI:NL:HR:2003:AE7632, *NJ* 2003, 261 m.nt. P.A.M. Mevis.

rechtspraak, in beginsel de strafbaarheid van de uitlatingen.[5] De vrijheid van godsdienst wordt beschermd door artikel 6 Grondwet en artikel 9 lid 1 EVRM.[6]

Dit wil niet zeggen dat uitlatingen die in de context van de geloofsovertuiging zijn gedaan, nooit strafbaar kunnen zijn. Als de uitlating onnodig grievend is, dan kan deze ondanks de context toch strafbaar beledigend zijn. Het gaat er hierbij om of de gebruikte beledigende c.q. grievende bewoordingen in wanverhouding staan tot de functie die zij hadden om – in het onderhavige geval – in het kader van de vrijheid van godsdienst een boodschap te verkondigen en dus duidelijk disproportioneel zijn. De identiteitsverklaring had de functie om de in de geloofsopvatting van de school verankerde ideeën over seksualiteit weer te geven. De gebruikte formulering is een weergave van die geloofsopvatting en gaat hier qua vorm en inhoud niet verder dan dat. Hierdoor is er geen sprake van de eerder genoemde wanverhouding. Om die reden is het citaat juridisch gezien niet onnodig grievend en meent het OM dat in dit concrete geval geen sprake zal zijn van strafbaarheid op grond van artikel 137c Sr.

Artikel 137d Sr
Aanzetten tot discriminatie in de zin van artikel 137d Sr is het doen van een uitlating die erop gericht is om bij anderen het idee te wekken of te versterken om mensen discriminatoir te behandelen wegens onder meer hun homoseksuele gerichtheid. Het moet daarbij gaan om aanzetten tot een gedraging, wat moet worden onderscheiden van aanzetten tot een overtuiging, een attitude of een geesteshouding. Ook moet duidelijk zijn wat de discriminatoire behandeling precies inhoudt. Met andere woorden: er moet min of meer concreet zijn aangegeven tot welk handelen wordt aangezet.

Van de passage uit de verklaring van het Lodenstein College kan worden gezegd dat daarmee derden worden aangezet om een bepaald standpunt in te nemen ten aanzien van een homoseksuele levenswijze, namelijk het standpunt om dit af te wijzen. Er wordt echter geen nadere duiding gegeven waaruit dat afwijzen zou moeten bestaan. De term 'afwijzen' is te algemeen om te kunnen spreken van het aanzetten tot een gedraging. Om die reden zet deze passage wellicht aan tot een overtuiging, maar niet tot het slechter behandelen van homoseksuelen in de zin van artikel 137d Sr.

---

[5] Zie o.a. HR 9 januari 2001, ECLI:NL:HR:2001:AA9368; HR 9 januari 2001, ECLI:NL:HR:2001:AA9367; Hof Den Haag 18 november 2002, ECLI:NL:GHSGR:2002:AF0667; HR 14 januari 2003, ECLI:NL:HR:2003:AE7632.
[6] Procureur-Generaal Machielse benadrukte dit ook in de conclusie bij een van de genoemde arresten van de Hoge Raad over de context van de geloofsovertuiging en schreef*: "Ook meer orthodoxe gelovigen, of dit nu de Joodse traditie, de christelijke facties, de Islam of gelovigen van anderen huize betreft, hebben op grond van art. 6 GW een sterk recht om hun geloof - op enigerlei wijze - uit te dragen en te verkondigen."*

Daarnaast geldt dat net als bij artikel 137c Sr de context van de geloofsovertuiging de strafbaarheid wegneemt, mits de uitlatingen niet in wanverhouding staan tot de functionaliteit van de boodschap. Wat hierover in het voorgaande is overwogen, is hier van overeenkomstige toepassing. Daarbij komt nog dat, nu wordt aangezet tot een opvatting om af te keuren en niet min of meer concreet een handelen wordt genoemd, de grievendheid als minder sterk moet worden beschouwd.

Juridische beoordeling aangifte tegen de heer Slob
In de tweede plaats maakt u in uw aangifte melding van uitspraken die de heer Slob op 9 november 2020 zou hebben gedaan in de Tweede Kamer en tegenover verscheidene media. Kortgezegd zouden deze uitspraken inhouden dat scholen ouders mogen blijven vragen een verklaring te ondertekenen waarin zij een homoseksuele levenswijze afkeuren. Hiermee zou de heer Slob het afkeuren van homoseksualiteit hebben goedgepraat.

Blijkens het verslag[7] van het wetgevingsoverleg van de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap op 9 november 2020 heeft de heer Slob een uitleg gegeven van het grondrecht van vrijheid van richting zoals vastgelegd in artikel 23 Gw en geeft hij daarbij ook aan wat naar zijn mening de grenzen zijn van dit grondrecht. Ter illustratie zal ik hieronder enkele citaten van de heer Slob tijdens het betreffende debat weergeven:

> *"Men mag opvattingen hebben over de relatie tussen man en vrouw. Dat mag. Of wij, of u of wie dan ook het daar wel of niet mee eens is, valt binnen de ruimte die de grondwettelijke vrijheid in ons land biedt. Wat niet mag, is dat het hebben van bepaalde opvattingen over bijvoorbeeld de relatie tussen man en vrouw er in de praktijk voor zorgt dat leerlingen op een ongelijke manier behandeld worden. De rechten die zij hebben, zijn ook in onze Grondwet geborgd en zijn ook uitgewerkt in de Algemene wet gelijke behandeling. Die vrijheid mag niet in het geding komen."*
>
> (…)
>
> *"Een school mag opvattingen hebben over relaties en de wijze waarop daar invulling aan wordt gegeven. Dat is een grondwettelijk recht. Wat een school niet mag doen, is de rechten van individuele leerlingen blokkeren, of zorgen dat ze niet veilig zijn of de deugdelijkheidseisen die we met elkaar stellen, ook met betrekking tot seksuele diversiteit, niet uitvoeren, en niet zorgen voor een veilige schoolomgeving. Dat mag inderdaad niet."*

[7] https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/detail?id=2020D49393.

(…)

"Scholen mogen niet zomaar kinderen uitsluiten. Als de geaardheid van een leerling de reden zou zijn is dat zelfs verboden, zoals ik net ook al zei. Scholen mogen wel vragen om de grondslag van hun school te onderschrijven. De meeste scholen vragen om die te respecteren, maar een handjevol scholen in Nederland vraagt om die te onderschrijven. Ik heb zonet ook al aangegeven dat dit tot de hoogste rechter is beproefd en dat die ruimte er is conform onze Grondwet en alles wat daaruit voortvloeit. Dus wie er ook op mijn plek zou zitten, redenerend vanuit de Grondwet en de wet- en regelgeving die er is, is dat de situatie waar we in dit land mee te maken hebben."[8]

De heer Slob kan naar het oordeel van het OM vanwege twee redenen niet vervolgd worden voor de uitlatingen waarvan aangifte is gedaan.

Parlementaire immuniteit (artikel 71 Grondwet)
In de eerste plaats vallen de uitlatingen voor zover zij zijn gedaan in de Tweede Kamer onder parlementaire immuniteit. In artikel 71 van de Grondwet is bepaald dat ministers niet in rechte kunnen worden vervolgd voor hetgeen zij in de vergaderingen van de Staten-Generaal hebben gezegd. Parlementaire immuniteit geldt ook voor uitlatingen gedaan in vergaderingen van Kamercommissies.[9]

De uitlating waarvan aangifte is gedaan, is door de heer Slob in zijn hoedanigheid als minister gedaan tijdens een commissievergadering van de Tweede Kamer. Om die reden geniet de heer Slob ten aanzien van de feiten waarvan u aangifte heeft gedaan parlementaire immuniteit en kan hij hiervoor niet worden vervolgd.

Geen strafbaar feit gepleegd
Zelfs voor zover geen sprake zou zijn van parlementaire immuniteit, bijvoorbeeld als de uitlatingen tegenover journalisten zouden zijn herhaald buiten de Tweede Kamer, meent het OM dat er geen sprake is van een strafbaar feit. Bij de beoordeling van de strafbaarheid van de uitlating is van doorslaggevend belang dat de uitlatingen een uitleg inhouden van artikel 23 van de Grondwet en dat de uitlatingen bovendien zijn gedaan in het kader van een debat over de toelaatbaarheid van identiteitsverklaringen op reformatorische scholen en de reikwijdte van artikel 23 van de Grondwet. Er is geen sprake van (voorwaardelijk opzet op) het beledigen van een groep mensen wegens hun homoseksuele gerichtheid of het aanzetten tot discriminatie van mensen wegens hun homoseksuele gerichtheid.

---

[8] https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/detail?id=2020D49393.
[9] *Kamerstukken II* 1978/79, 14 224, 6, p. 10.

Procedure in geval van aangifte tegen minister
In een speciaal protocol is vastgelegd hoe er met aangiften tegen ministers moet worden omgegaan binnen de kaders van de huidige regelgeving (onder meer artikel 119 van de Grondwet).[10] In dit protocol staat dat het OM deze zaak zelfstandig mag behandelen, omdat er geen sprake is van een verdenking van een strafbaar feit.

Conclusie
Gezien het voorgaande is het OM van oordeel dat van een verdenking van strafbaarheid op grond van voorgenoemde artikelen geen sprake is. Uw aangifte zal daarom worden geseponeerd wegens de sepotgrond 05 (feit niet strafbaar).

Ik vertrouw er op u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

De officier van justitie

[10] Protocol inzake de behandeling van aangiften bij een ministerie, het openbaar ministerie of de procureur-generaal bij de Hoge Raad tegen leden van de Staten-Generaal, ministers en staatssecretarissen.